

Sygn. akt II KK 89/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **P. Ł.**

w przedmiocie wyroku łącznego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 maja 2020 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 24 października 2019 r., sygn. akt II AKa (...),

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w S.

z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. , wyrokiem łącznym z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. połączył kary orzeczone wobec P. Ł. prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 września 2014 r., sygn. akt II K (...), którym skazano go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz karę grzywny w wysokości 120 stawek dziennych po 10 zł; kara grzywny została wykonana w dniu 12 stycznia 2016r. (A);
2. wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w S. z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt II K (...), którym połączono kary orzeczone wyrokami:
 - Sądu Rejonowego w Z. z dnia 23 grudnia 2008 r., sygn. akt II K (...),
 - Sądu Rejonowego w Z. z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt II K (...),
 - Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 lutego 2013 r., sygn. akt II K (...),
 - Sądu Rejonowego w S. z dnia 13 stycznia 2017 r., sygn. akt II K (...),
 i wymierzono karę łączną 4 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 250 stawek dziennych po 10 zł; kara grzywny została wykonana w dniu 16 lutego 2018 r. (B);
3. Sądu Okręgowego w S. z dnia 17 marca 2017 r., sygn. akt II K (...), którym skazano go na karę łączną 7 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 400 stawek dziennych po 30 zł (C);
4. Sądu Okręgowego w S. z dnia 2 marca 2018 r., sygn. akt II K (...), którym skazano go na karę łączną 5 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 250 stawek dziennych po 50 zł (D);

i wymierzył skazanemu karę łączną 13 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 400 stawek dziennych po 50 zł. Stwierdził, że wyroki opisane w punktach A, B, C i D w zakresie dotyczącym skazania na kary pozbawienia wolności oraz w punktach C i D w zakresie dotyczącym kar grzywny pochłonięte są wyrokiem łącznym, a w pozostałym zakresie podlegają one odrębnemu wykonaniu. Umorzył postępowanie w przedmiocie wyroku łącznego w pozostałym zakresie.

Od powyższego wyroku łącznego apelację wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył go w zakresie kary i zarzucił rażącą niewspółmierność kary łącznej pozbawienia wolności „(...) wyrażającą się w wymierzeniu skazanemu kary w związku z połączeniem kar jednostkowych w wyrokach opisanych w pkt A, B, C, D w oparciu o zasadę mieszaną – asperacji zbliżonej do kumulacji, pomimo tego, że właściwości i warunki osobiste skazanego oraz jego zachowanie po popełnieniu przestępstwa, w tym jego obecna postawa, uzasadniały przekonanie, iż zasadnym jest połączenie kar jednostkowych z wyroków opisanych w oparciu o zasadę asperacji zbliżoną do zasady absorpcji”.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części, poprzez złagodzenie kary łącznej pozbawienia wolności i wymierzenie skazanemu tej kary na zasadzie asperacji zbliżonej do zasady pełnej absorpcji.

Sąd Apelacyjny w (...) , wyrokiem z dnia 24 października 2019 r., zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył go w całości i zarzucił rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., poprzez brak prawidłowej kontroli odwoławczej i niewyeliminowanie z treści wyroku łącznego – wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 września 2014 r., prawomocnego od dnia 29 grudnia 2014 r., sygn. akt II K (...), na podstawie którego P. Ł. został skazany na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby;

- naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 85 § 2 k.k., poprzez objęcie wyrokiem łącznym kary 10 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 września 2014 r., która z uwagi na upływ okresu zawieszenia jej wykonania nie podlegała już wykonaniu.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w S. wniósł o uznanie kasacji za zasadną oraz uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, stąd jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok nie może się ostać, ponieważ zapadł z rażącym naruszeniem art. 85 § 2 k.k., co miało istotny wpływ na jego treść.

Zgodnie z art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., „podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1”.

Tymczasem, jak wynika z akt sprawy, objęta wyrokiem łącznym kara orzeczona przez Sąd Rejonowy w S. w sprawie sygn. akt II K (...) nie podlegała wykonaniu w rozumieniu wskazanego przepisu. Uwagi Sądu odwoławczego uszło bowiem, iż w

sprawie tej upłynął wyznaczony okres próby, jak również okres kolejnych 6 miesięcy, w ciągu których – zgodnie z treścią przepisu art. 75 § 4 k.k. – dopuszczalne było zarządzenie wykonania orzeczonej kary. O ile w dacie orzekania przez Sąd pierwszej instancji wszystkie kary z wyroków jednostkowych podlegających łączeniu węzłem kary łącznej podlegały wykonaniu (tak też było w czasie wnoszenia apelacji), to na etapie postępowania międzyinstancyjnego (w dniu 24 października 2019 r.) sytuacja faktyczna uległa istotnej zmianie. Zauważyć należy, że wyrok Sądu Rejonowego w S. w sprawie II K (...) zapadł w dniu 23 września 2014 r. i uprawomocnił się w dniu 29 grudnia 2014 r., a 4-letni okres próby, na jaki zawieszono wykonanie kary 10 miesięcy pozbawienia wolności i dalszych 6 miesięcy, w ciągu których dopuszczalne było zarządzenie wykonania kary, upłynął z dniem 29 czerwca 2019 r. (k. 16 akt SN). Sąd odwoławczy, orzekając na rozprawie w dniu 24 października 2019 r., nie dostrzegł zmiany stanu faktycznego mimo, iż Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu wyroku łącznego sygnalizował, „(...) że na chwilę orzekania nie upłynął jeszcze termin 6 miesięcy określony w art. 74 § 4 k.k.” (k. 87). Wbrew też twierdzeniom skarżącego, kwestii tej nie dostrzegł obrońca skazanego na rozprawie apelacyjnej, podnosząc ją dopiero w kasacji.

Nie ulega zaś wątpliwości, że taki obowiązek ciążył na sędzię odwoławczym z urzędu, pomimo zaskarżenia wyroku co do kary i braku stosownego zarzutu w rozpoznawanej apelacji. Od razu też wskazać trzeba, że obrońca skazanego nie mógł stawiać w apelacji zarzutu naruszenia art. 85 § 2 k.k., ponieważ Sąd pierwszej instancji tego przepisu prawa materialnego nie naruszył, zaś do uznania, że kara 10 miesięcy pozbawienia wolności nie podlega już wykonaniu i nigdy do wykonania nie może zostać wprowadzona, doszło po upływie terminu do wniesienia apelacji. W orzecznictwie trafnie bowiem przyjmuje się, że "w związku z aktualnym brzmieniem art. 85 § 2 k.k., w sprawach dotyczących wydania wyroku łącznego sąd odwoławczy oczywiście jest zobowiązany do badania z urzędu, czy w czasie po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji nie doszło do zmiany stanu faktycznego na skutek wykonania w całości choćby jednej z kar podlegających łączeniu, a jeżeli taką zmianę stwierdzi, ma obowiązek ją uwzględnić" (zob. wyroki SN: z dnia 10 października 2017 r., sygn. II KK 184/17; z dnia 27 czerwca 2019 r., sygn. V KK 235/18; zob. też uzasadnienie uchwały SN z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 3/18 oraz wyrok SN z dnia 23 stycznia 2019 r., V KK 516/18). Podzielając wyrażone w tych orzeczeniach zapatrywania, stwierdzić należy, że w wyniku zaniechania dopełnienia przez Sąd Apelacyjny w (...) tego obowiązku doszło do utrzymania w mocy wyroku łącznego obarczonego poważną wadą prawną, to jest obrazą art. 85 § 2 k.k., co bez wątpienia miało istotny wpływ na treść wyroku.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy podzielił podniesione w kasacji zarzuty rażącego naruszenia prawa materialnego i procesowego, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W postępowaniu ponownym Sąd ten, kierując się przedstawionymi powyżej uwagami (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.), na nowo rozpozna wniesioną apelację. Podkreślić ponadto trzeba, że z uwagi na działanie pośredniego zakazu reformationis in peius (art. 434 § 1 k.p.k.) konieczne będzie (w instancji odwoławczej albo w ponowionym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji) takie ukształtowanie kary łącznej w wyroku łącznym, które spełni warunek z art. 85 § 2 k.k. oraz nie będzie prowadziło – uwzględniając nie podlegającą już wykonaniu karę – do pogorszenia sytuacji skazanego.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.